

URZĄD STATYSTYCZNY W ZIELONEJ GÓRZE
ul. Spokojna 1, 65-954 Zielona Góra

Kontakt: e-mail: SekretariatUSZGR@stat.gov.pl
tel. 68 322 31 12
faks 68 325 36 79

Internet: <http://zielonagora.stat.gov.pl/>

**KOMUNIKAT O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO
W LISTOPADZIE 2016 R.**

Nr 11/2016

opublikowany 29.12.2016

- ⇒ Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w stosunku do analogicznego miesiąca ub. roku (o 2,6%), było jednak niższe niż przed miesiącem (o 0,1%).
- ⇒ Utrzymał się wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w stosunku do analogicznego miesiąca ub. roku (o 6,3%), przy czym tempo wzrostu było wyższe niż przed rokiem.
- ⇒ W końcu listopada br. liczba zarejestrowanych bezrobotnych nieznacznie wzrosła w relacji do stanu notowanego przed miesiącem (o 0,4%), jednak była mniejsza niż przed rokiem (o 17,9%). Stopa bezrobocia rejestrowanego, podobnie jak w październiku br., wyniosła 8,4%, była jednak o 1,8 p. proc. mniejsza niż w listopadzie ub. roku.
- ⇒ Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w III kwartale br. obniżyły się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 0,3% (wobec spadku w II kwartale br. o 0,5%). W listopadzie br. ceny detaliczne większości wybranych towarów i usług konsumpcyjnych były wyższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku.
- ⇒ Na rynku rolnym ceny skupu zbóż podstawowych (z wyjątkiem cen owsa) były wyższe niż w poprzednim miesiącu, natomiast na targowiskach ukształtowały się na podobnym poziomie jak przed miesiącem (z wyjątkiem cen żyta). Ceny skupu podstawowych gatunków żywca rzeźnego były wyższe niż w październiku br. Polepszył się nieznacznie wskaźnik rentowności produkcji żywca wieprzowego.
- ⇒ Produkcja sprzedana przemysłu wzrosła w stosunku do poprzedniego miesiąca oraz w relacji do analogicznego miesiąca ub. roku (odpowiednio o 0,2% i 11,9%).
- ⇒ Po czterech miesiącach spadku, odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku (o 56,7%). Produkcja budowlano-montażowa wzrosła w skali roku o 26,8%.
- ⇒ Liczba mieszkań oddanych do użytkowania była zbliżona do poziomu zanotowanego w listopadzie ub. roku (wzrost o 1,8%). W ujęciu rocznym wzrosła liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (o 81,7%), natomiast spadła liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto (o 49,5%).
- ⇒ Listopad br. był kolejnym miesiącem z rzędu, w którym sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie wyższym niż w analogicznym miesiącu ub. roku (była o 20,1% wyższa niż przed rokiem, kiedy notowano wzrost o 8,8%). Powyżej poziomu sprzed roku ukształtowała się sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych (o 40,9%), w tym w jednostkach hurtowych (o 9,3%).

SPIS TREŚCI

Strona

Rynek pracy.....	5
Wynagrodzenia.....	9
Ceny detaliczne	11
Rolnictwo	13
Przemysł i budownictwo	17
Budownictwo mieszkaniowe.....	19
Rynek wewnętrzny.....	21
Wybrane dane o województwie lubuskim.....	23

UWAGI OGÓLNE

Prezentowane w Komunikacie dane:

- *o zatrudnieniu, wynagrodzeniach oraz o produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, produkcji budowlano-montażowej, a także o sprzedaży detalicznej i hurtowej towarów dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób,*
- *o sektorze przedsiębiorstw, dotyczą podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej,*
- *o cenach detalicznych dotyczą towarów żywnościowych i nieżywnościowych oraz usług, które pochodzą z notowań cen prowadzonych przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen; ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu,*
- *o skupie produktów rolnych obejmują skup od producentów z terenu województwa; ceny podano bez podatku VAT,*
- *o wynikach finansowych przedsiębiorstw oraz nakładach inwestycyjnych dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.*

Dane w ujęciu wartościowym wyrażone są w cenach bieżących i stanowią podstawę dla obliczenia wskaźników struktury. Wskaźniki dynamiki zaprezentowano na podstawie wartości w cenach bieżących, z wyjątkiem przemysłu, dla którego wskaźniki dynamiki podano na podstawie wartości w cenach stałych 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010).

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) wyliczono na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podane w tekście i tablicach.

Dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007.

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI PKD 2007

Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007)**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004. Zmiany klasyfikacji wynikają z potrzeby harmonizacji statystyk gospodarczych w ramach Unii Europejskiej i zgodności z obowiązującymi standardami na poziomie światowym oraz potrzeby uwzględnienia nowych rodzajów działalności, które pojawiły się w gospodarce w ciągu ostatnich lat. Wprowadzone zmiany w klasyfikacji PKD 2007 w stosunku do klasyfikacji PKD 2004 wynikają przede wszystkim ze zmian zakresowych, polegających na wprowadzeniu nowych grupowań rodzajów działalności (uwzględnienie nowych, podział lub agregacja dotychczasowych), a także na przesunięciach rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi. Spowodowało to, że w PKD 2007 wyróżnia się m.in. 21 sekcji i 88 działów, a w PKD 2004 - 17 sekcji i 62 działy. Należy również zwrócić uwagę, że w niektórych przypadkach, pomimo niezmiennych nazw poziomów klasyfikacyjnych wg PKD 2007 w stosunku do PKD 2004 - dane mogą być nieporównywalne (wg PKD 2004) ze względu na ww. zmiany.

W komunikacie zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych z PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw przedstawia się następująco:

Skrót	Pełna nazwa
SEKCJE	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
DZIAŁY	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska (-)	-	zjawisko nie wystąpiło.
Zero: (0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka (.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
Znak (x)	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
Znak (*)	-	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.
Znak (#)	-	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
„W tym”	-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
Znak (Δ)	-	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
p. proc.	-	punkt procentowy.

Dane charakteryzujące województwo lubuskie można również znaleźć w publikacjach statystycznych wydawanych przez Urząd Statystyczny w Zielonej Górze oraz w publikacjach ogólnopolskich Głównego Urzędu Statystycznego,
a także na stronach <http://zielonagora.stat.gov.pl/>

ZAMÓWIENIA NA PUBLIKACJE MOŻNA SKŁADAĆ PISEMNIEM NA ADRES

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, ul. Spokojna 1, 65-954 Zielona Góra
Fax 68 325 36 79, e-mail: SekretariatUSZGR@stat.gov.pl

Raport „**Koniunktura gospodarcza w województwie lubuskim w grudniu 2016 r.**” ukaże się na stronie głównej Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze: <http://zielonagora.stat.gov.pl/> w dniu **30 grudnia 2016 r.**

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

RYNEK PRACY

W listopadzie br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w stosunku do analogicznego miesiąca ub. roku, było jednak niższe w odniesieniu do października br.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych nieznacznie wzrosła w porównaniu z poprzednim miesiącem, pozostała jednak na niższym poziomie niż w analogicznym miesiącu ub. roku. Stopa bezrobocia rejestrowanego nie zmieniła się w skali miesiąca, jednak była o 1,8 p. proc. mniejsza niż przed rokiem.

W listopadzie br. **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 120,3 tys. osób, tj. o 2,6% więcej niż w analogicznym miesiącu ub. roku oraz o 0,1% mniej w odniesieniu do poprzedniego miesiąca br.

Wzrost przeciętnego zatrudnienia w skali roku, zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (o 13,2%), przetwórstwa przemysłowego (o 2,3%), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 2,2%), administrowania i działalności wspierającej (o 2,0%) oraz informacji i komunikacji (o 0,5%). Przeciętne zatrudnienie było mniejsze niż przed rokiem m.in. w obsłudze rynku nieruchomości (o 3,1%), w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,7%), w zakwaterowaniu i gastronomii oraz budownictwie (po 2,3%) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 0,7%).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2016		I-XI 2016	
	w tys.	XI 2015 = = 100	w tys.	I-XI 2015 = = 100
O g ó ł e m	120,3	102,6	119,8	102,6
w tym:				
Przemysł	69,9	102,0	69,8	101,8
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	66,0	102,3	65,9	102,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	3,4	97,3	3,4	99,7
Budownictwo	6,2	97,7	6,3	100,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	16,3	102,2	16,3	102,1
Transport i gospodarka magazynowa	9,5	113,2	9,4	113,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1,3	97,7	1,3	92,6
Informacja i komunikacja	1,1	100,5	1,1	105,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1,6	96,9	1,6	98,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	1,8	99,3	1,7	88,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	8,1	102,0	7,7	103,4

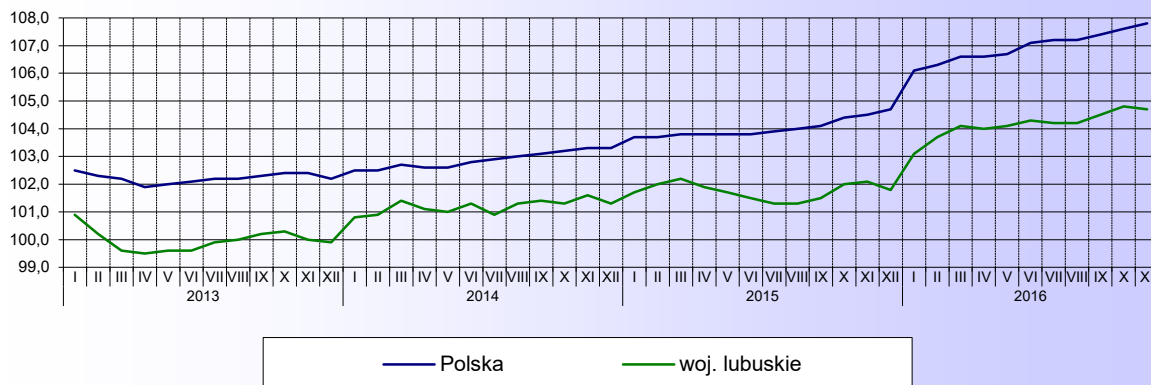
^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

Spośród działów o znaczącym udziale w przeciętnym zatrudnieniu ogółem, wzrost przeciętnego zatrudnienia zanotowano m.in. w transporcie lądowym i rurociągowym (o 14,7%), w produkcji mebli (o 11,3%), w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 10,1%), w handlu detalicznym (o 7,4%), w produkcji wyrobów z metali (o 4,0%), w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 0,9%) oraz w produkcji artykułów spożywczych (o 0,5%). Poniżej poziomu sprzed roku ukształtowało się przeciętne zatrudnienie w handlu hurtowym (o 6,8%), w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 5,9%) oraz w działalności detektywistycznej i ochroniarskiej (o 4,9%).

W okresie styczeń-listopad br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 119,8 tys. osób i wzrosło w skali roku o 2,6% (w analogicznym okresie ub. roku w przedsiębiorstwach zano-
towano wzrost o 0,5%).

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW

Przeciętna miesięczna 2010 = 100

W końcu listopada br. liczba **zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 31,2 tys. osób, tj. o 0,4% (o 0,1 tys. osób) więcej w porównaniu z poprzednim miesiącem, jednak o 17,9% (o 6,8 tys. osób) mniej w relacji do końca listopada ub. roku. Ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych (56,8%) stanowiły ko-
biety, a ich udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych wzrósł w skali roku o 2,5 p. proc.

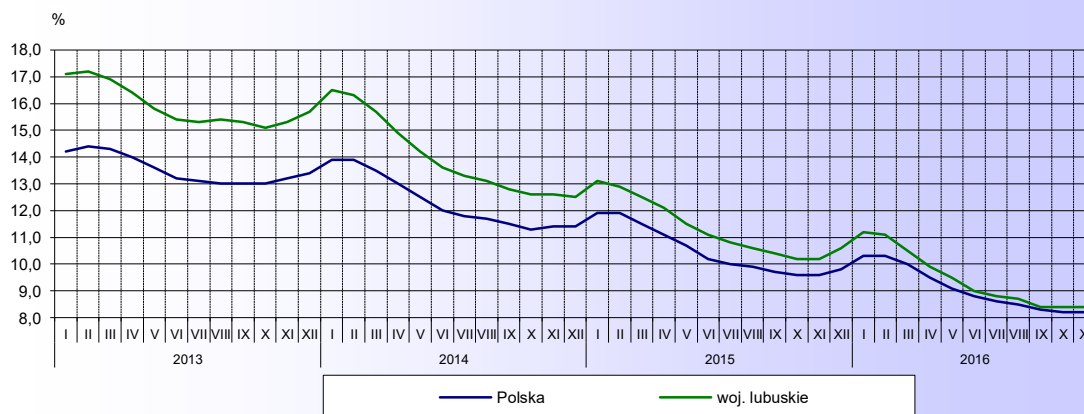
Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015	2016	
	XI	X	XI
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu miesiąca) w tys.	38,0	31,1	31,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu miesiąca) w tys.	6,1	5,7	5,2
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu miesiąca) w tys.	5,9	5,9	5,1
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w końcu miesiąca) w %....	10,2	8,4	8,4

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu listopada br., podobnie jak w poprzednich dwóch miesią-
cach, wyniosła 8,4%, wobec 10,2% w końcu listopada ub. roku.

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

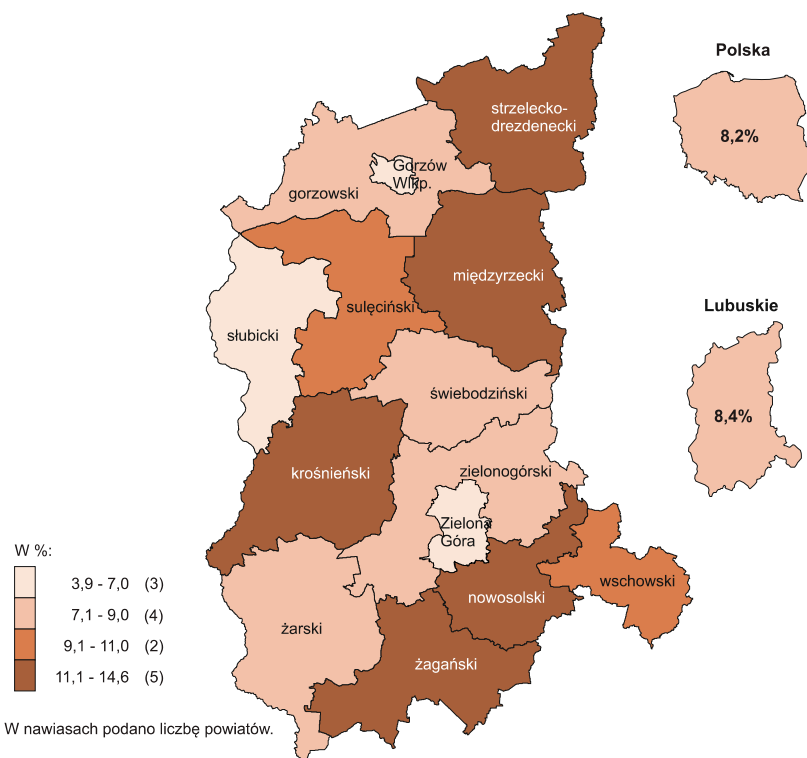
Stan w końcu miesiąca

W końcu listopada br. najniższą stopę bezrobocia rejestrowanego w województwie odnotowano w Gorzowie Wlkp. (3,9%, wobec 4,9% przed rokiem), w powiecie słubickim (4,0%, wobec 5,8%) i w Zielonej Górze (4,7%, wobec 6,8%) oraz w powiatach świebodzińskim i gorzowskim (po 7,2%, wobec odpowiednio 8,9% i 8,0%). Najwyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano w powiecie strzelecko-dreźnieńskim i międzyrzeckim (po 14,6%, wobec odpowiednio 16,9% i 15,6% przed rokiem). Największy spadek stopy bezrobocia rejestrowanego w skali roku, tak jak w poprzednich miesiącach, notowano w powiatach: żagańskim (o 3,7 p. proc.) i nowosolskim (o 3,4 p. proc.).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2016 R.

Stan w końcu listopada

W listopadzie br. liczba **nowo zarejestrowanych** bezrobotnych wyniosła 5,2 tys., tj. o 14,8% mniej niż w listopadzie ub. roku, przy czym 86,4% ogółu nowo zarejestrowanych bezrobotnych stanowili bezrobotni rejestrujący się w urzędach pracy po raz kolejny (wobec 86,3% przed rokiem). W grupie nowo zarejestrowanych bezrobotnych zwiększył się odsetek osób poprzednio pracujących (o 1,5 p. proc. do 85,6%), w tym zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o 1,5 p. proc. do 3,6%).

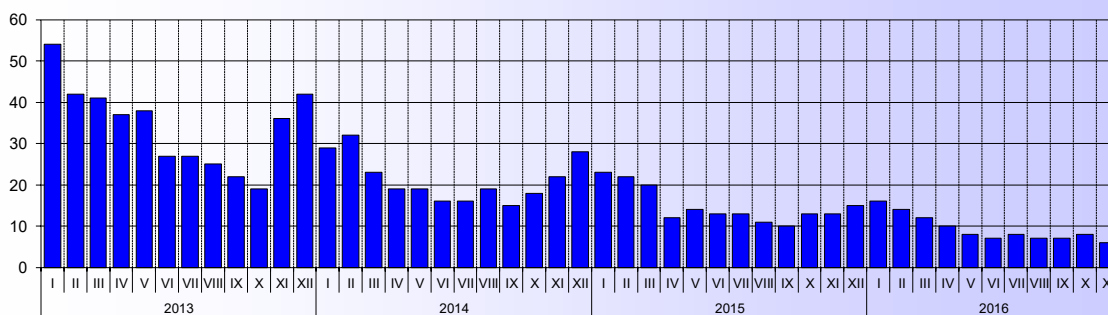
Z ewidencji urzędów pracy w listopadzie br. **wyrejestrowano** 5,1 tys. bezrobotnych, tj. o 14,6% mniej niż przed rokiem. Ponad połowę ogółu wyrejestrowanych stanowiły osoby wyłączone z ewidencji z tytułu podjęcia pracy (51,6% wobec 50,5% przed rokiem). Wzrósł również odsetek osób, które nie potwierdziły gotowości podjęcia pracy (o 1,6 p. proc. do 23,0%) oraz osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 0,5 p. proc. do 7,4%). Zmniejszył się, w omawianym okresie, odsetek osób rozpoczynających szkolenie lub staż (o 1,6 p. proc. do 4,7%).

W końcu listopada br. **bez prawa do zasiłku** pozostawało 25,8 tys. osób bezrobotnych, tj. 82,6% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych, przy czym udział tej grupy w ogóle bezrobotnych zmniejszył się w skali roku o 0,5 p. proc.

Spośród osób znajdujących się **w szczególnej sytuacji** na rynku pracy, długotrwale bezrobotni¹ (w liczbie 15,4 tys. osób) stanowili 49,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (wobec 49,9% przed rokiem). Odsetek osób w wieku powyżej 50 roku życia wyniósł 29,5% (wobec 30,0% przed rokiem), osób w wieku do 30 roku życia – 25,8% (wobec 27,1%), w tym osób w wieku poniżej 25 roku życia – 12,6% (wobec 14,0%). Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej stanowiły 1,8% ogółu bezrobotnych (w końcu listopada ub. roku – 2,2%). Odsetek osób posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia wyniósł 17,5% ogółu bezrobotnych, a posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia – 0,1% (wobec odpowiednio 15,2% i 0,2% przed rokiem). Bezrobotni niepełnosprawni stanowili 8,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (wobec 8,8%).

BEZROBOTNI NA 1 OFERTĘ PRACY

Stan w końcu miesiąca

W listopadzie br. pracodawcy zgłosili do urzędów pracy 4508 **ofert zatrudnienia**, tj. o ponad 2 tysiące ofert więcej niż w listopadzie ub. roku. W końcu miesiąca na 1 ofertę pracy przypadało 6 bezrobotnych (wobec 13 przed rokiem).

¹ Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

WYNAGRODZENIA

Podobnie jak w poprzednich miesiącach przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto kształtowało się na wyższym poziomie niż w analogicznym okresie ub. roku, przy czym tempo wzrostu było nieco niższe niż przed miesiącem.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w listopadzie br. wyniosło 3687,43 zł, tj. o 0,3% więcej niż przed miesiącem oraz o 6,3% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu w listopadzie ub. roku o 4,0%).

Wzrost przeciętnego wynagrodzenia w skali roku zaobserwowano w większości rodzajów działalności, w tym m.in. w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia (o 11,5%), transport i gospodarka magazynowa (o 11,2%), administrowanie i działalność wspierająca (o 8,5%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 7,2%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja oraz przetwórstwo przemysłowe (po 5,9%), informacja i komunikacja (o 5,8%), obsługa rynku nieruchomości (o 5,5%) oraz budownictwo (o 5,0%). Spadek przeciętnego wynagrodzenia w skali roku zaobserwowano w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 0,8%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

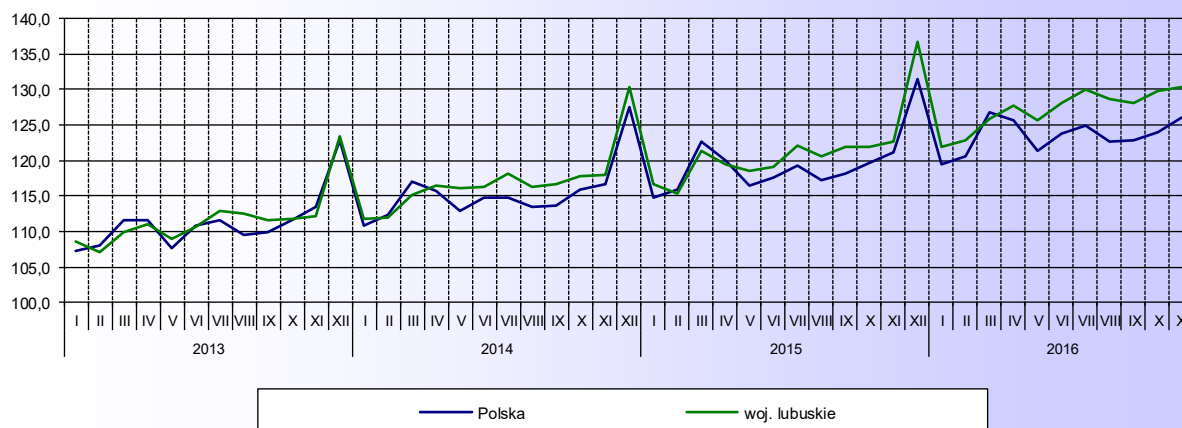
Wyszczególnienie	XI 2016		I-XI 2016	
	w zł	XI 2015 = 100	w zł	I-XI 2015 = 100
O g ó ł e m.....	3687,43	106,3	3614,61	106,1
w tym:				
Przemysł	3947,44	105,9	3847,51	106,0
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe.....	3951,32	105,9	3851,50	106,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	3657,06	105,9	3576,05	103,8
Budownictwo	3298,93	105,0	3216,95	101,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3171,80	107,2	3108,41	107,6
Transport i gospodarka magazynowa	3345,25	111,2	3246,82	111,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2823,99	111,5	2849,08	112,7
Informacja i komunikacja.....	5776,28	105,8	5549,94	103,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3882,39	105,5	3753,37	103,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	4773,72	99,2	5058,12	105,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2231,01	108,5	2146,21	107,3

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

We wszystkich działach o znaczącym udziale w przeciętnym zatrudnieniu (powyżej 5%) wystąpił wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w skali roku, najwyższy w produkcji artykułów spożywczych (o 12,8% wobec wzrostu przed rokiem o 2,2%). Dalszy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto zanotowano także w: transporcie lądowym i rurociągowym (o 11,9% wobec spadku w analogicznym miesiącu ub. roku o 4,7%), produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 7,9% wobec wzrostu przed rokiem o 0,9%), handlu detalicznym (o 7,3% po wzroście przed rokiem o 5,8%), handlu hurtowym (o 5,8% wobec wzrostu w październiku ub. roku o 3,9%) oraz w produkcji wyrobów z metali (o 3,6% wobec wzrostu przed rokiem o 5,8%).

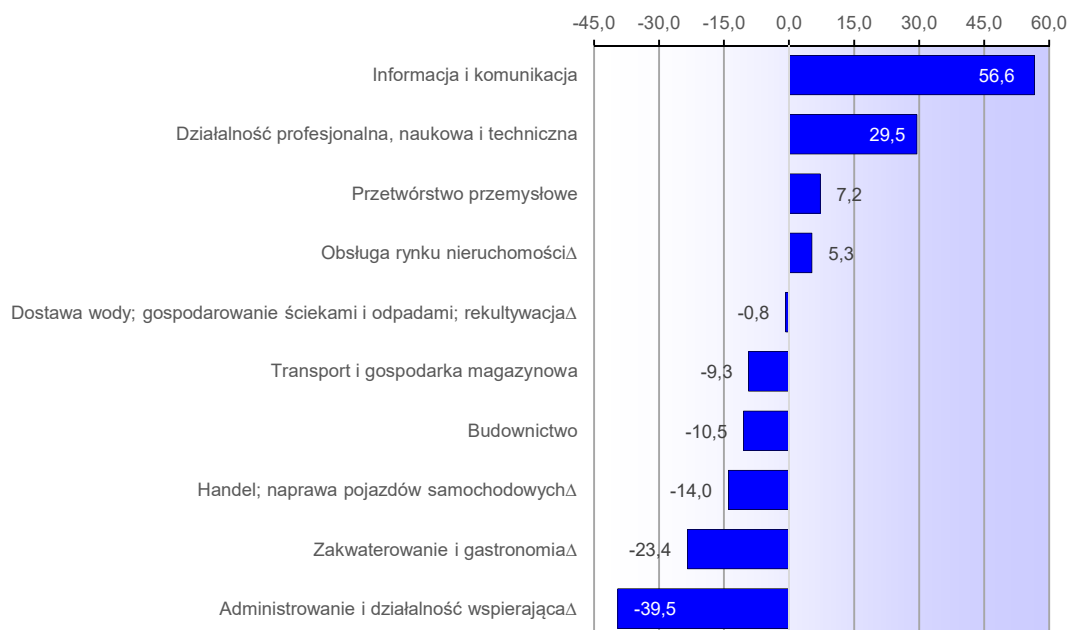
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW

Przeciętna miesięczna 2010 = 100

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było wyższe w odniesieniu do średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie m.in. w sekcjach: informacja i komunikacja (o 56,6%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 29,5%) i przetwórstwo przemysłowe (o 7,2%). Niższe miesięczne wynagrodzenie w stosunku do średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie zarejestrowano m.in. w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 39,5%), zakwaterowanie i gastronomia (o 23,4%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 14,0%), budownictwo (o 10,5%) oraz transport i gospodarka magazynowa (o 9,3%).

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO OD ŚRĘDniego WYNAGRODZENIA W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE W LISTOPADZIE 2016 R.

W okresie styczeń – listopad br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 3614,61 zł i było o 6,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu przed rokiem o 3,6%).

CENY DETALICZNE

W III kwartale br. największy spadek cen w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku odnotowano w przypadku cen usług związanych z transportem (o 6,0%), cen towarów i usług z grupy odzież i obuwie (o 2,5%) oraz usług związanych ze zdrowiem (o 1,6%). Największy wzrost cen odnotowano w grupie żywność i napoje bezalkoholowe (o 1,2%) oraz w grupie usług związanych z edukacją (o 1,0%).

Wskaźnik cen detalicznych dla poszczególnych grup towarów i usług konsumpcyjnych w województwie lubuskim kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016	
	II kw.	III kw.	II kw.	III kw.
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100			
O g ó ł e m.....	99,6	99,8	99,5	99,7
Żywność i napoje bezalkoholowe.....	98,5	99,5	101,0	101,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	101,3	100,8	100,5	100,1
Odzież i obuwie.....	96,4	97,8	98,3	97,5
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii.....	101,8	101,9	99,9	99,9
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego.....	99,8	99,6	99,8	100,6
Zdrowie	102,1	103,2	99,5	98,4
Transport	91,3	91,4	92,9	94,0
Rekreacja i kultura	101,0	100,7	96,9	99,0
Edukacja	100,8	100,9	100,9	101,0

W województwie lubuskim, w III kwartale br., spadek cen był nieco mniejszy niż przeciętnie w kraju (0,3% wobec 0,8%).

W listopadzie br. ceny detaliczne większości wybranych towarów i usług konsumpcyjnych były wyższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku.

W grupie „pieczywo i produkty zbożowe” wzrosła cena kaszy jęczmiennej (o 0,5%), mąki (o 0,4%) oraz chleba pszenno-żytniego (o 0,4%). Nie zmieniła się cena bułki pszennej, a obniżyła się cena ryżu białego (o 4,8%).

W grupie „mięso” wzrost cen w relacji do listopada ub. roku dotyczył jedynie kurcząt patroszonych (o 4,0%). Obniżyła się cena mięsa wołowego z kością – rostbief (o 4,9%), mięsa wołowego bez kości (o 1,4%) oraz mięsa wieprzowego z kością – schab środkowy (o 0,3%).

Wśród badanych wędlin wzrosła cena kielbasy wędzonej (o 10,7%), szynki wieprzowej gotowanej (o 2,8%) oraz kielbasy suchej (o 1,1%).

W relacji do listopada ub. roku cena karpia świeżego wzrosła (o 11,1%).

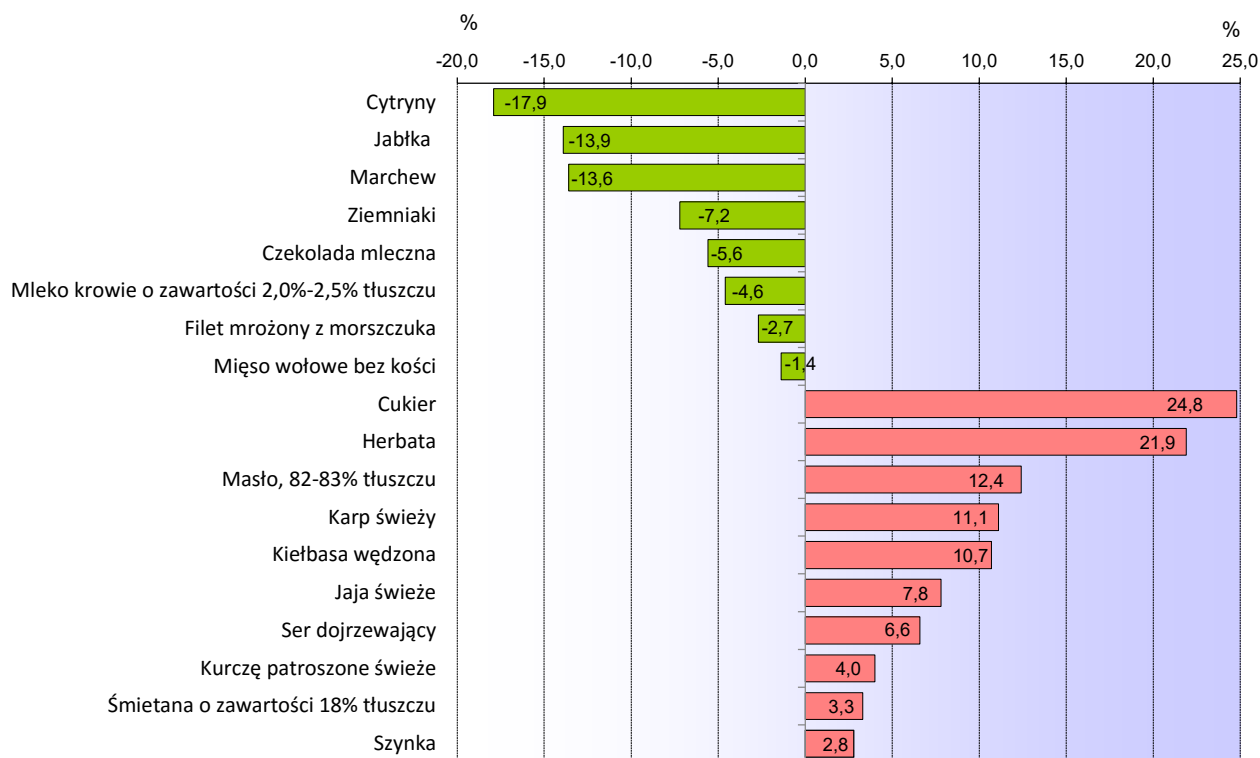
W grupie „mleko, sery i jaja” najbardziej podrożały jaja świeże (o 7,8%), ser dojrzewający (o 6,6%) oraz śmietana (o 3,3%). Obniżyła się cena mleka krowiego o zawartości tłuszczu 2-2,5% (o 4,6%) oraz sera twarogowego (o 0,9%).

W grupie „oleje i pozostałe tłuszcze” zwiększyła się cena masła o zawartości tłuszczu ok. 82,5% (o 12,4%) oraz oleju rzepakowego (o 2,7%). Natomiast obniżyła się cena margaryny (o 1,1%).

W porównaniu z listopadem ub. roku spadły ceny „warzyw i owoców”: cytryn (o 17,9%), jabłek (o 13,9%), marchwi (o 13,6), pomarańczy (o 8,6%) oraz ziemniaków (o 7,2%).

W badanym miesiącu wśród pozostałych artykułów żywnościowych wzrosły ceny m.in.: cukru białego (o 24,8%), herbaty (o 21,9%). Natomiast obniżyły się ceny m.in.: czekolady mlecznej (o 5,6%), kawy (o 2,9%) oraz soku jabłkowego (o 2,8%).

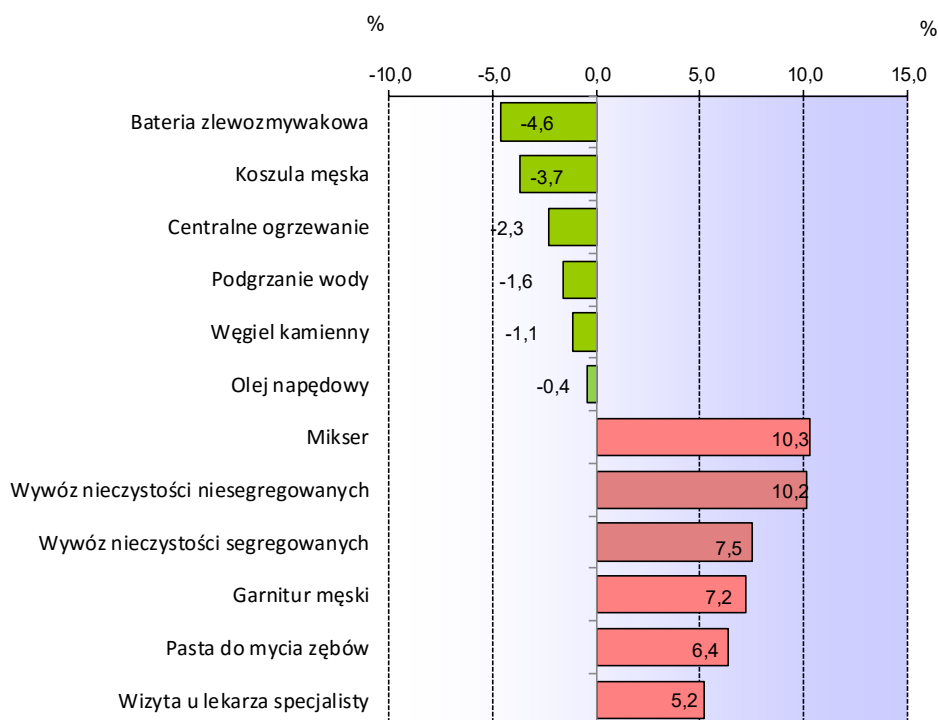
ZMIANY CEN DETALICZNYCH WYBRANYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH W LISTOPADZIE 2016 R. (wzrost/spadek w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego)

W porównaniu z listopadem ub. roku podrożały towary i usługi związane z użytkowaniem mieszkania. Najbardziej wzrosła opłata za wywóz nieczystości niesegregowanych (o 10,2%) i segregowanych (o 7,5%). Wyższe były również opłaty za zaopatrzenie w zimną wodę z miejskiej sieci wodociągowej (o 2,3%).

ZMIANY CEN DETALICZNYCH WYBRANYCH ARTYKUŁÓW NIEŻYWNOŚCIOWYCH I USŁUG W LISTOPADZIE 2016 R.

(wzrost/spadek w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego)

Cena benzyny bezołowiowej 95-oktanowej w listopadzie br. była o 1,8% wyższa niż w analogicznym miesiącu ub. roku. Natomiast mniej płacono za olej napędowy (o 0,4%).

Wyższe były opłaty związane ze zdrowiem. Cena wizyty u lekarza specjalisty zwiększyła się w skali roku o 5,2%.

Wzrosły także ceny związane z kulturą – cena biletu do kina wzrosła o 1,8%.

Wśród pozostałych artykułów nieżywnościowych wzrost cen w porównaniu z listopadem ub. roku dotyczył m.in.: miksera (o 10,3%), garnituru męskiego 2-częściowego (o 7,2%), odtwarzacza MP3 z radiem (o 3,3%). Natomiast mniej płacono m.in. za: koszulę męską (o 3,7%), spodnie dziecięce typu jeans (o 0,7%).

ROLNICTWO

Na rynku rolnym w listopadzie br. notowano niższe niż przed rokiem ceny skupu większości zbóż podstawowych (z wyjątkiem cen żyta) oraz żywca drobiowego i bydła rzeźnego. W porównaniu z poprzednim miesiącem wzrosły ceny skupu wszystkich gatunków żywca rzeźnego oraz ceny skupu większości zbóż podstawowych (z wyjątkiem cen owsa).

Średnia temperatura powietrza w listopadzie br. wyniosła 3,4°C i była niższa od temperatury w analogicznym okresie ub. roku oraz od średniej wieloletniej dla listopada (z lat 1977-2015) odpowiednio o 2,8°C i 0,7°C. Pierwsza połowa listopada br. była zimna, często notowano ujemne temperatury, kilkakrotnie nad ranem zanotowano temperatury poniżej 5°C. Minimalna temperatura minus 5,9°C wystąpiła 13 listopada br. W ostatniej dekadzie było cieplej i kilkakrotnie temperatury przekraczały 10°C. Suma opadów atmosferycznych, wynosząca 38,1mm/m², była niższa od sumy opadów w analogicznym okresie ub. roku i średniej wie-

loletniej (odpowiednio o 29,7 mm i o 3,6 mm). Opady w postaci częstych, niewielkich deszczy występowały w pierwszych dekadach, ostatnia była bez opadów deszczu.

Warunki atmosferyczne sprawiły, że rośliny cały czas były w stanie pełnej wegetacji. Prace polowe (orki zimowe oraz zbiór buraków cukrowych) zostały zakończone. Oziminy rozpoczęły okres zimowy w dobrej kondycji, ocena w stopniach kwalifikacyjnych zbóż wyniosła 3,6-3,8, rzepaku ozimego 3,9 natomiast koniczyny, lucerny i poplonów 4,0. Na niektórych plantacjach zaobserwowano presję chorób grzybowych i szkodniki (mszyce).

Na podstawie miesięcznych danych przekazywanych przez jednostki sprawozdawcze skup zbóż kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII-XI 2016		XI 2016 ^a		
	w tys. t	VII-XI 2015 = 100	w tys. t	XI 2015 = 100	X 2016 = 100
Ziarno zbóż podstawowych ^{bc}	181,6	118,9	20,1	87,7	87,1
w tym:					
pszenica	93,9	143,7	12,4	88,0	88,2
żyto	27,2	111,4	2,7	69,6	72,7

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje: pszenicę, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto. ^c Łącznie z mieszkankami zbożowymi, bez ziarna siewnego.

W okresie lipiec–listopad br. skupiono łącznie 181,6 tys. ton **zbóż podstawowych**, tj. o 18,9% więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Wzrost podaży odnotowano w przypadku większości podstawowych gatunków zbóż, z wyjątkiem pszenżyta i jęczmienia.

W listopadzie br. skupiono 20,1 tys. t zbóż podstawowych, tj. o 12,9% mniej niż przed miesiącem i o 12,3% mniej niż przed rokiem. Podaż pszenicy i żyta zmniejszyła się w skali miesiąca (odpowiednio o 11,8% i o 27,3%), jak również w skali roku (odpowiednio o 12,0% i o 30,4%).

Skup podstawowych produktów zwierzęcych ^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I-XI 2016		XI 2016		
	w tys. t	I-XI 2015 = 100	w tys. t	XI 2015 = 100	X 2016 = 100
Żywiec rzeźny ^b	148,1	111,5	14,6	118,6	124,9
w tym:					
bydło (bez cieląt)	3,9	104,9	0,3	203,8	123,8
trzoda chlewna	28,0	106,9	2,7	102,1	120,1
drób	116,0	112,9	11,6	121,9	126,1
Mleko ^c	75,1	96,8	6,0	93,8	93,6

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w wadze żywej. ^c W milionach litrów.

W okresie styczeń–listopad br. podaż **żywca rzeźnego** zwiększyła się w relacji do analogicznego okresu ub. roku o 11,5%, tj. do 148,1 tys. ton. Wzrost skupu zanotowano w przypadku wszystkich podstawowych gatunków żywca rzeźnego, najwyższy w przypadku żywca drobiowego – o 12,9%.

W listopadzie br. podaż żywca rzeźnego wyniosła 14,6 tys. ton, tj. więcej niż przed miesiącem (o 24,9%) i przed rokiem (o 18,6%). Wzrost skupu w skali roku zanotowano w odniesieniu do wszystkich podstawowych gatunków żywca, najwyższy w przypadku żywca wołowego (o 103,8%). W porównaniu z październikiem br. skup wszystkich prezentowanych gatunków żywca zwiększył się, przy czym najwyższy wzrost zanotowano w przypadku drobiu (o 26,1%).

W okresie styczeń–listopad br. podaż **mleka** była niższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 3,2%. W listopadzie br. hodowcy bydła mlecznego dostarczyli do skupu 6,0 mln l mleka, tj. o 6,4% mniej niż przed miesiącem oraz 6,2% mniej niż przed rokiem.

Przeciętne ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

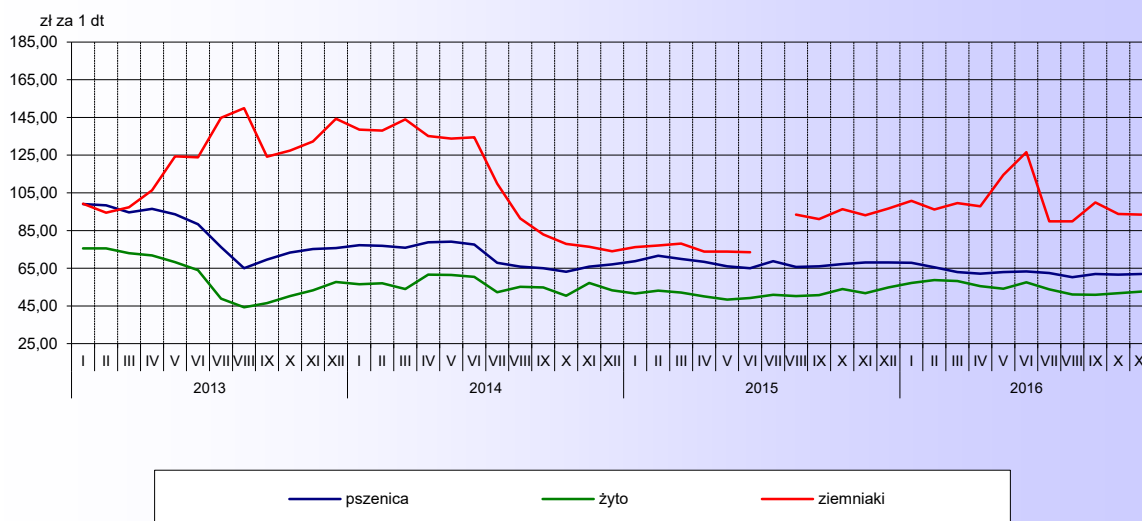
Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	XI 2016			I-X 2016		XI 2016			I-X 2016	
	zł	XI 2015 = 100	X 2016 = 100	zł	I-X 2015 = 100	zł	XI 2015 = 100	X 2016 = 100	zł	I-X 2015 = 100
Ziarno zbóż ^a za 1 dt:										
pszenica.....	62,00	91,1	100,6	62,26	92,6	77,38	100,7	99,7	80,33	100,8
żyto	52,60	101,4	101,3	53,25	105,7	55,62	96,5	101,5	56,68	102,2
Ziemniaki ^b za 1 dt.....	20,86	95,2	90,3	23,21	89,9	93,46	100,3	99,6	100,28	121,3
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej:										
w tym:										
bydło (bez cieląt) ...	5,79	95,5	107,9	5,71	102,9	.	x	x	.	x
świnie	4,79	121,4	104,8	4,48	105,1	.	x	x	.	x
drób	4,40	89,1	102,6	4,59	90,3	.	x	x	.	x
Mleko za 1 l.....	1,29	108,2	107,1	1,11	93,4	2,41	99,6	103,9	2,38	96,7

^a W skupie bez ziarna siewnego. ^b Na targowiskach – jadalne.

W listopadzie br. ceny skupu większości podstawowych gatunków zbóż nadal kształtowały się na poziomie niższym niż przed rokiem. Przeciętna cena skupu pszenicy wyniosła 62,00 zł/dt i była o 8,9% niższa niż w listopadzie ub. roku. Z kolei cena skupu żyta wzrosła w skali roku o 1,4% do 52,60 zł/dt. W odniesieniu do poprzedniego miesiąca cena pszenicy i żyta wzrosła odpowiednio o 0,6% i 1,3%. Z kolei w obrocie targowiskowym cena pszenicy była o 0,7% wyższa niż przed rokiem, natomiast cena żyta zmniejszyła się o 3,5%. W relacji do poprzedniego miesiąca zanotowano nieznaczny spadek ceny pszenicy (o 0,3%) i wzrost ceny żyta (o 1,5%).

W okresie styczeń-listopad br. przeciętna cena pszenicy w skupie spadła w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 7,4%, natomiast na targowiskach wzrosła o 0,8%. Z kolei cena żyta wzrosła w skali roku zarówno w skupie (o 5,7%), jak i na targowiskach (o 2,2%).

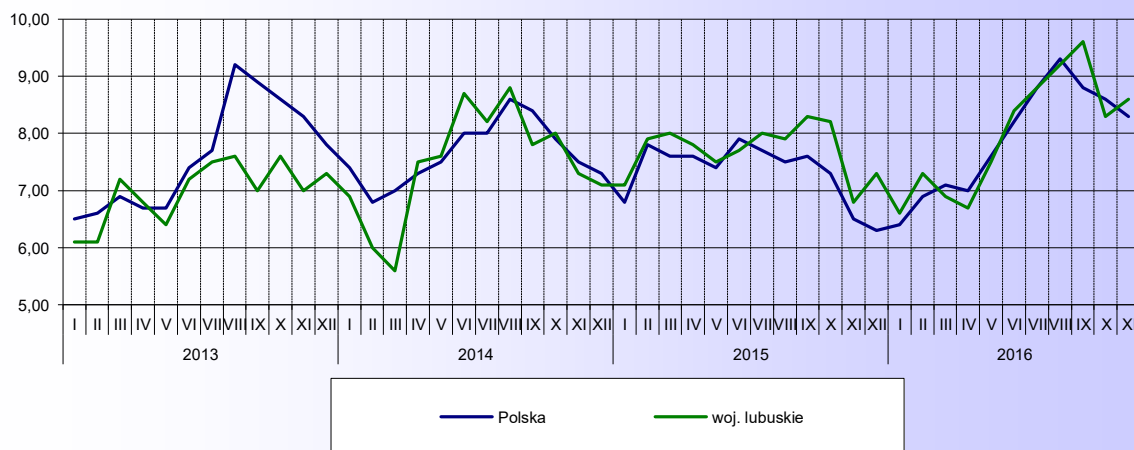
PRZECIĘTNE CENY SKUPU ZBÓŻ I TARGOWISKOWE CENY ZIEMNIAKÓW

W listopadzie br. przeciętna cena **ziemniaków** w skupie wyniosła 20,86 zł/dt, natomiast na targowiskach – 93,46 zł/dt. W stosunku do listopada ub. roku ceny skupu spadły o 4,8%, a ceny na targowiskach wzrosły o 0,3%.

W okresie styczeń–listopad br. cena ziemniaków w skupie zmniejszyła się w relacji do analogicznego okresu ub. roku o 10,1%, natomiast na targowiskach – wzrosła o 21,3%.

RELACJA PRZECIĘTNYCH CEN SKUPU ŻYWCA WIEPRZOWEGO DO PRZECIĘTNYCH CEN ŻYTA NA TARGOWISKACH

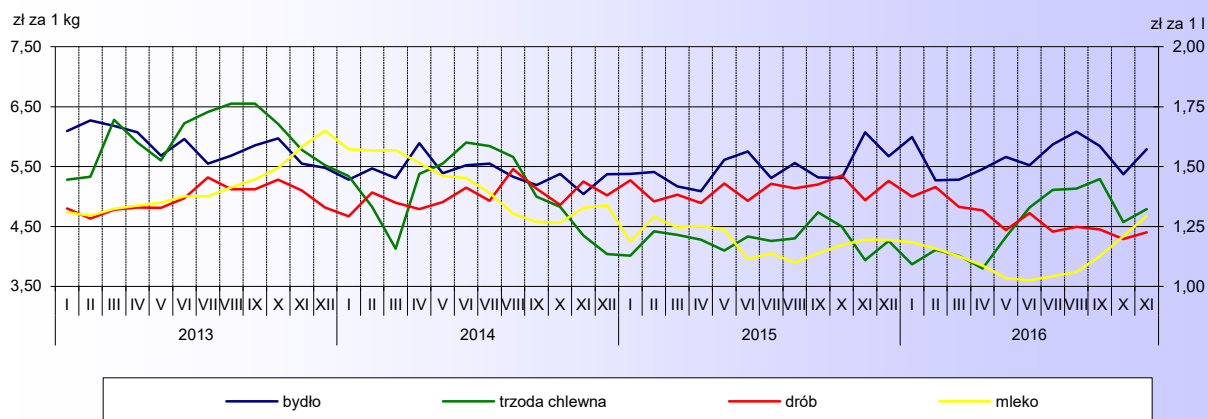

W listopadzie br. za 1 kg **żywca wołowego** płacono 5,79 zł, tj. mniej niż przed rokiem (o 4,5%), jednak więcej niż przed miesiącem (o 7,9%). W okresie styczeń–listopad br. cena skupu bydła rzeźnego ukształtowała się na poziomie o 2,9% wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku.

W listopadzie br. utrzymał się notowany od maja br. wzrost ceny skupu **żywca wieprzowego** w skali roku. Cena 1 kg żywca wieprzowego wyniosła 4,79 zł, tj. o 21,4% więcej niż przed rokiem i o 4,8% więcej niż przed miesiącem. W okresie styczeń–listopad br. przeciętna cena skupu żywca wieprzowego była o 5,1% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku.

W listopadzie br. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta na targowiskach polepszyła się i wyniosła 8,6 wobec 8,3 przed miesiącem. Wskaźnik ten ukształtował się na poziomie wyższym niż przed rokiem (6,8), jednak nadal utrzymuje się poniżej poziomu przyjętego za opłacalny dla tuczu świń (tj. co najmniej 10-11).

PRZECIĘTNE CENY SKUPU ŻYWCA I MLEKA

W listopadzie br. przeciętna cena skupu **drobiu rzeźnego** wyniosła 4,40 zł/kg, tj. o 10,9% mniej niż przed rokiem i o 2,6% więcej niż przed miesiącem. W okresie styczeń-listopad br. żywiec drobiowy skupowano po cenie o 9,7% niższej niż w analogicznym okresie ub. roku.

W listopadzie br. za 1 l **mleka** płacono w skupie średnio 1,29 zł. Ceny tego surowca ukształtowały się na poziomie wyższym niż przed miesiącem i przed rokiem, odpowiednio o 7,1% i o 8,2%. W okresie styczeń-listopad br. cena mleka w skupie spadła w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 6,6%. Na targowiskach średnia cena mleka w listopadzie br. wyniosła 2,41 zł/l, tj. wzrosła w porównaniu z poprzednim miesiącem o 3,9%, była jednak o 0,4% niższa niż przed rokiem. W okresie styczeń-listopad br. mleko na targowiskach potaniało w relacji do analogicznego okresu ub. roku o 3,3% do 2,38 zł/l.

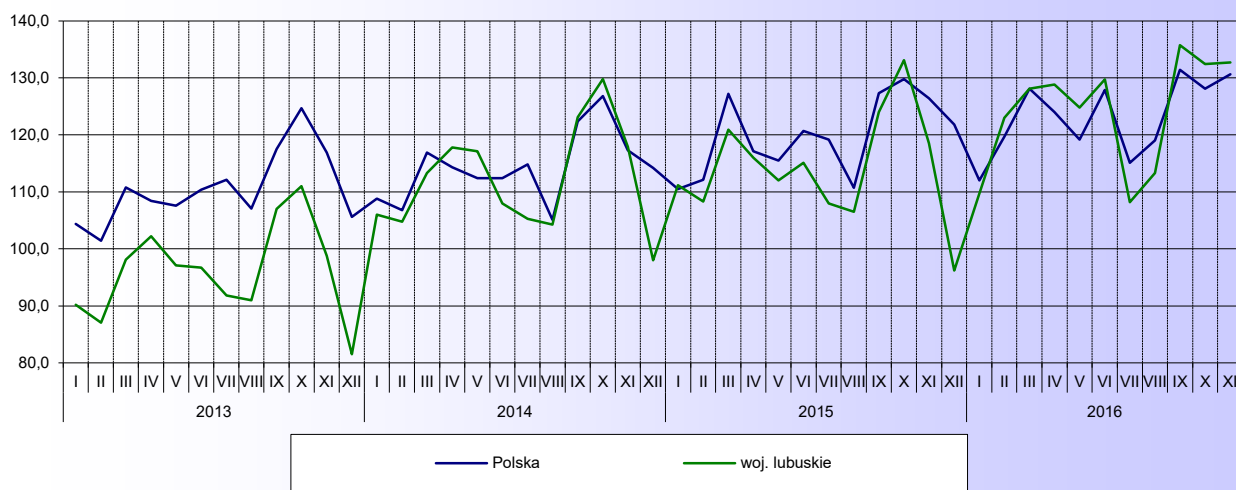
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Produkcja sprzedana przemysłu wzrosła zarówno w stosunku do poprzedniego miesiąca, jak i do analogicznego miesiąca ub. roku.

W listopadzie br. **produkcja sprzedana przemysłu** wyniosła 2858,1 mln zł (w cenach bieżących) i była o 11,9% (w cenach stałych) wyższa w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku, wobec wzrostu przed rokiem o 0,5%. W stosunku do poprzedniego miesiąca produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się o 0,2% (wobec spadku w październiku br. o 2,4%).

Produkcja sprzedana przetwórstwa przemysłowego, która stanowiła 96,8% produkcji sprzedanej przemysłu, była o 12,5% (w cenach stałych) wyższa niż przed rokiem, kiedy notowano wzrost w skali roku o 0,1%. Spośród pozostałych sekcji przemysłowych, w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji zanotowano spadek produkcji sprzedanej w skali roku (o 5,2%).

PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU (ceny stałe)
Przeciętna miesięczna 2010 = 100

Spośród 28 działów przemysłu występujących w województwie lubuskim, w 20 odnotowano wzrost produkcji sprzedanej w stosunku do listopada ub. roku, w tym m. in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 6,4%, po spadku notowanym przed rokiem o 2,4%). Wzrost produkcji sprzedanej zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 28,8%, po wzroście w listopadzie ub. roku o 12,5%), produkcją papieru i wyrobów

z papieru (o 10,1%, wobec wzrostu przed rokiem o 1,6%). Powyżej poziomu sprzed roku ukształtowała się także produkcja sprzedana przedsiębiorstw zajmujących się produkcją artykułów spożywczych (o 9,6%, po wzroście w listopadzie ub. roku o 1,9%), produkcją wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 9,1%, wobec wzrostu o 20,2% przed rokiem), a także produkcją mebli (o 7,4%) i produkcją wyrobów z metali (o 4,6%), w których przed rokiem wystąpił wzrost (odpowiednio o 17,7% i o 8,1%).

Dynamika (liczona w cenach stałych) i struktura (liczona w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2016	I-XI 2016	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100	w odsetkach	
O g ó ł e m	111,9	106,1	100,0
w tym:			
Przetwórstwo przemysłowe	112,5	106,2	96,8
w tym produkcja:			
artykułów spożywczych.....	109,6	106,4	9,0
wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	109,1	111,9	12,6
papieru i wyrobów z papieru	110,1	105,7	8,4
wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	114,5	109,1	4,1
wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.....	128,8	116,7	5,5
wyrobów z metali ^Δ	104,6	105,9	7,2
urządzeń elektrycznych	121,7	129,8	2,7
maszyn i urządzeń ^Δ	101,1	107,4	3,6
pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	106,4	102,7	16,0
mebli	107,4	113,9	3,7
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	94,8	99,9	1,8

W porównaniu z październikiem br. produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym zwiększyła się o 0,3%, natomiast w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacji spadła o 1,1%.

W okresie styczeń-listopad br. produkcja sprzedana przemysłu wyniosła (w cenach bieżących) 29829,1 mln zł i była (w cenach stałych) o 6,1% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku, kiedy notowano wzrost o 2,5%.

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w okresie styczeń-listopad br. była o 4,2% (w cenach stałych) wyższa niż przed rokiem, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w przemyśle odpowiednio o 1,8% i 6,0%.

W listopadzie br. **produkcja sprzedana budownictwa** ukształtowała się na poziomie 293,8 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 56,7% wyższym niż w analogicznym miesiącu ub. roku (przed rokiem wzrost wyniósł 13,2%). Produkcja budowlano-montażowa wyniosła 115,9 mln zł, tj. o 26,8% więcej niż w listopadzie ub. roku (wobec spadku przed rokiem o 14,2%).

Wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku odnotowano we wszystkich działach budownictwa, przy czym najwyższy w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie specjalistycznymi robotami budowlanymi (o 57,9%, wobec spadku o 37,4% przed rokiem). W przedsiębiorstwach zajmujących się w przeważającej części swojej działalności budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej wzrost wyniósł 31,2% (wobec wzrostu o 2,3% przed rokiem), a w jednostkach związanych z budową budynków 8,8% (wobec spadku przed rokiem o 17,1%).

Dynamika i struktura produkcji budowlano-montażowej (w cenach bieżących) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2016	I-XI 2016	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100	w odsetkach	
O g ó ł e m	126,8	83,5	100,0
Budowa budynków ^Δ	108,8	75,5	37,6
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	131,2	86,8	40,9
Roboty budowlane specjalistyczne	157,9	94,0	21,5

W okresie styczeń-listopad br. produkcja sprzedana budownictwa wyniosła 1721,3 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 9,5% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem notowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa o 12,9%). Produkcja budowlano-montażowa w omawianym okresie wyniosła 820,4 mln zł, tj. o 16,5% mniej niż przed rokiem (kiedy to notowano wzrost o 7,5%).

W okresie styczeń-listopad br. **wydajność pracy** w budownictwie liczona wartością sprzedaży w przeliczeniu na 1 zatrudnionego zmniejszyła się w relacji do analogicznego okresu ub. roku o 10,2% (wobec wzrostu przed rokiem o 16,1%), przy wzroście przeciętnego zatrudnienia i wynagrodzenia brutto w budownictwie odpowiednio o 0,8 i 1,0% w skali roku.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W listopadzie br. liczba mieszkań oddanych do użytkowania była zbliżona do poziomu zanotowanego w analogicznym miesiącu ubiegłego roku. W ujęciu miesięcznym i rocznym wzrosła liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, natomiast spadła liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Według wstępnych danych², w listopadzie br. **oddano do użytkowania** 224 mieszkania, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem (kiedy odnotowano spadek o 22,3%). Liczba oddanych do użytkowania mieszkań wzrosła w budownictwie indywidualnym (z 121 mieszkań przed rokiem do 168), natomiast spadła w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (z 99 mieszkań przed rokiem do 49).

W analizowanym miesiącu nie oddano do użytkowania mieszkań spółdzielczych, zakładowych i społecznych czynszowych (podobnie jak przed rokiem).

Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w listopadzie br. stanowiły 1,4% efektów krajowych (wobec 1,1% przed miesiącem).

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w okresie styczeń-listopad 2016 r. kształtowała się następująco:

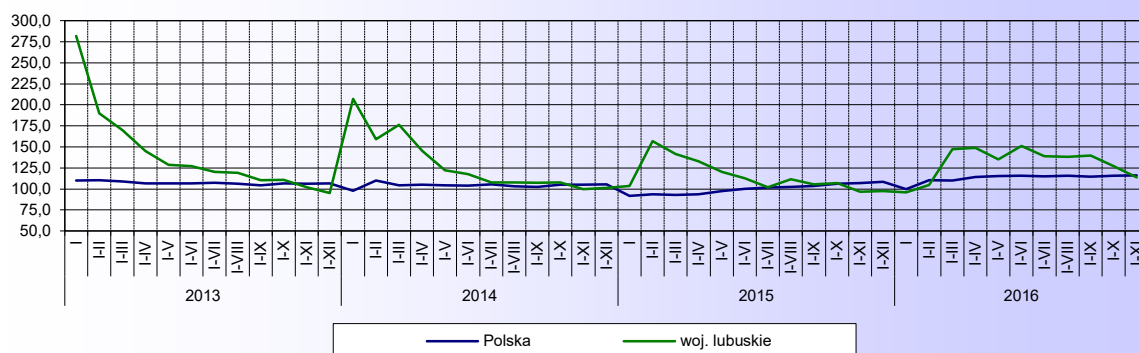
Formy budownictwa	Mieszkania oddane do użytkowania			Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	I-XI 2015 = 100	
O g ó ł e m	3204	100,0	117,7	90,8
Indywidualne	1638	51,1	100,1	121,9
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1394	43,5	146,9	59,6
Spółdzielcze	77	2,4	116,7	47,8
Komunalne	93	2,9	845,5	45,5
Zakładowe.....	2	0,1	3,3	206,5

W okresie styczeń-listopad br. przekazano do użytkowania 3204 mieszkania, tj. o 17,7% więcej niż przed rokiem (kiedy odnotowano spadek o 3,0%). Liczba mieszkań wzrosła w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 46,9% do 1394). W budownictwie indywidualnym była zbliżona do notowanej

² Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

przed rokiem (wzrost o 0,1% do 1638). Wzrost liczby mieszkań odnotowano także w budownictwie spółdzielczym i komunalnym. Podobnie jak w ub. roku, nie oddano do użytkowania mieszkań społecznych czynszowych.

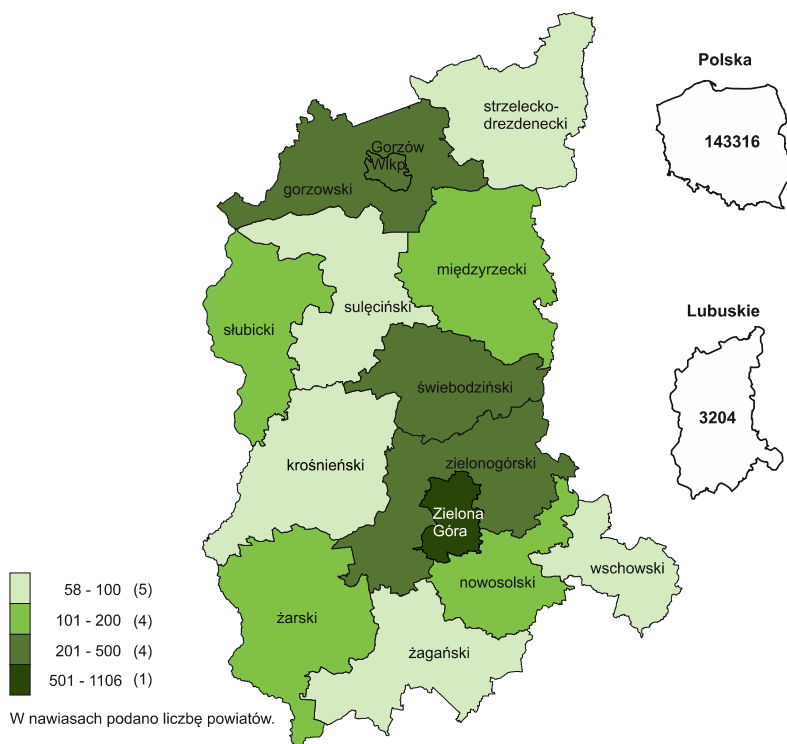
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA Analogiczny okres 2010 = 100

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń-listopad br. wyniosła 90,8 m² i była o 8,1 m² mniejsza niż przed rokiem. Spadek powierzchni mieszkania odnotowano w budownictwie indywidualnym – o 4,6 m² do 121,9 m², natomiast wzrost w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – o 1,6 m² do 59,6 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania spółdzielczego wyniosła 47,8 m², a mieszkania komunalnego – 45,5 m².

W okresie styczeń-listopad br., najwięcej nowych mieszkań oddano w Zielonej Górze (1106) i w Gorzowie Wlkp. (413), a najmniej – w powiecie sulęcińskim (66).

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG POWIATÓW W OKRESIE STYCZEŃ-LISTOPAD 2016 R.

W listopadzie br. odnotowano 418 mieszkań, na realizację których **wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym**, tj. o 81,7% więcej niż przed rokiem (wobec spadku w ub. roku

o 43,3%). Liczba mieszkań wzrosła zarówno w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (z 76 mieszkań przed rokiem do 177), jak i w budownictwie indywidualnym (z 154 mieszkań przed rokiem do 238).

W omawianym miesiącu **rozpoczęto budowę** 211 mieszkań, tj. o 49,5% mniej niż w listopadzie ub. roku (kiedy odnotowano wzrost o 117,7%). Spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (z 269 mieszkań przed rokiem do 60), natomiast wzrost w budownictwie indywidualnym (z 119 mieszkań przed rokiem do 151).

Liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym i mieszkań, których budowę rozpoczęto w okresie styczeń-listopad 2016 r. kształtowała się następująco:

Formy budownictwa	Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	I-XI 2015 = 100	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	I-XI 2015 = 100
O g ó ł e m	4783	100,0	121,5	4094	100,0	106,0
Indywidualne.....	2335	48,8	120,5	1869	45,7	118,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2382	49,8	122,0	1814	44,3	85,5
Spółdzielcze	36	0,8	x	366	8,9	297,6
Komunalne	23	0,5	287,5	26	0,6	x
Zakładowe	-	-	x	19	0,5	54,3
Spółeczne czynszowe.....	7	0,1	x	-	-	x

W okresie styczeń-listopad br. odnotowano 4783 mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, co oznacza wzrost o 21,5% w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku (kiedy odnotowano spadek o 0,4%). Liczba mieszkań zwiększyła się zarówno w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 22,0% do 2382), jak i w budownictwie indywidualnym (o 20,5% do 2335). W analizowanym okresie wzrosła także liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto – o 6,0% do 4094. Wzrost liczby mieszkań odnotowano w budownictwie indywidualnym (o 18,1% do 1869), natomiast spadek w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 14,5% do 1814). Ponadto, rozpoczęto budowę 366 mieszkań spółdzielczych (wobec 123 przed rokiem). Nie realizowano natomiast mieszkań społecznych czynszowych (podobnie jak przed rokiem).

RYNEK WEWNĘTRZNY

W listopadzie br. zanotowano dalszy, bardziej dynamiczny niż przed miesiącem i przed rokiem wzrost sprzedaży detalicznej w skali roku. Wyższa niż przed rokiem była także sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych.

W listopadzie br. sprzedaż detaliczna zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe była o 20,1% wyższa niż w analogicznym miesiącu ub. roku (po wzroście notowanym przed rokiem o 8,8%), spadła jednak o 3,9% w stosunku do poprzedniego miesiąca. Podobnie jak przed miesiącem, wzrost sprzedaży detalicznej w skali roku zanotowano w większości rodzajów działalności, w tym m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się dystrybucją paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 29,7% po wzroście w listopadzie

ub. roku o 19,2%), pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 24,2% po wzroście przed rokiem o 31,0%) oraz w przedsiębiorstwach zajmujących się dystrybucją żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (o 2,6%, po wzroście w listopadzie ub. roku o 5,9%), których łączny udział w sprzedaży detalicznej ogółem wyniósł 66,7%. Wzrost sprzedaży detalicznej zanotowano także w jednostkach prowadzących sprzedaż tekstyliów, odzieży, obuwia (o 46,6%, wobec wzrostu w listopadzie ub. o 62,9%), w podmiotach z grupy pozostałych (o 16,0% po spadku przed rokiem o 13,1%) oraz w jednostkach realizujących sprzedaż prasy, książek, pozostałą sprzedaż detaliczną w wyspecjalizowanych sklepach (o 5,3%, po spadku w listopadzie ub. roku o 8,1%).

Dynamika i struktura sprzedaży detalicznej (liczone w cenach bieżących) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2016	I-XI 2016	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100	w odsetkach	
O g ó ł e m ^a	120,1	111,2	100,0
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	124,2	129,1	12,7
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	129,7	114,0	31,0
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	102,6	102,9	23,0
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	100,6	101,5	3,7
Farmaceutyki, kosmetyki i sprzęt ortopedyczny	108,0	88,5	2,7
Tekstylia, odzież, obuwie	146,6	122,2	5,5
Meble, rtv, agd	134,5	141,8	2,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	105,3	96,8	4,7
Pozostałe	116,0	103,4	12,4

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych. Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w listopadzie br. ukształtowała się na poziomie o 40,9% wyższym niż przed rokiem (wobec wzrostu notowanego w listopadzie ub. roku o 6,3%). Wzrost sprzedaży hurtowej notowano także w jednostkach hurtowych (o 9,3%, po wzroście przed rokiem o 3,8%).

W relacji do poprzedniego miesiąca przedsiębiorstwa handlowe zanotowały wzrost sprzedaży hurtowej o 5,4%, natomiast jednostki hurtowe spadek o 1,5%.

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

WYSZCZEGÓLNIENIE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^a 2015	116,7	117,1	117,3	117,0	116,7	116,5	116,3	116,3	116,5	117,1	117,2	116,9
(w tys. osób) 2016	118,4	119,1	119,5	119,4	119,5	119,7	119,6	119,6	120,0	120,3	120,3	
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	100,4	100,3	100,2	99,7	99,8	99,8	99,8	100,0	100,2	100,5	100,1	99,7
2016	101,3	100,6	100,3	100,0	100,1	100,2	99,9	100,0	100,3	100,3	99,9	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	100,9	101,0	100,8	100,7	100,7	100,2	100,3	100,0	100,1	100,7	100,5	100,5
2016	101,4	101,7	101,9	102,1	102,4	102,8	102,9	102,9	103,0	102,7	102,6	
Bezrobotni zarejestrowani – stan w końcu okresu 2015	49,9	49,2	47,5	45,6	43,2	41,5	40,2	39,4	38,6	37,9	38,0	39,3
(w tys. osób) 2016	42,3	41,7	39,4	37,0	35,2	33,4	32,7	32,1	31,3	31,1	31,2	
Stopa bezrobocia ^b – stan w końcu okresu (w %)..... 2015	13,1	12,9	12,5	12,1	11,5	11,1	10,8	10,6	10,4	10,2	10,2	10,5
2016	11,2	11,0	10,5	9,9	9,4	9,0	8,8	8,7	8,4	8,4	8,4	
Oferty pracy (w ciągu miesiąca)..... 2015	2605	3218	2971	4294	3345	3566	3759	4336	4276	3143	2418	2541
2016	3069	4191	3925	4767	4278	4827	4184	4421	4939	4012	4508	
Liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy – stan 2015	23	22	20	12	14	13	13	11	10	13	13	15
w końcu okresu 2016	16	14	12	10	8	7	8	7	7	8	6	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto 2015	3300,07	3267,75	3437,37	3381,97	3356,15	3368,94	3455,13	3411,94	3453,76	3452,33	3470,47	3870,52
w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł) 2016	3452,83	3477,68	3565,13	3615,01	3557,70	3625,23	3681,10	3644,22	3626,76	3675,21	3687,43	
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	89,5	99,0	105,2	98,4	99,2	100,4	102,6	98,7	101,2	100,0	100,5	111,5
2016	89,2	100,7	102,5	101,4	98,4	101,9	101,5	99,0	99,5	101,3	100,3	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	104,4	103,1	105,5	102,6	102,2	102,4	103,4	103,6	104,7	103,6	104,0	104,9
2016	104,6	106,4	103,7	106,9	106,0	107,6	106,5	106,8	105,0	106,5	106,3	
Wskaźnik cen												
towarów i usług konsumpcyjnych ^c :												
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 2015	.	.	98,9	.	.	99,6	.	.	99,8	.	.	100,0
2016	.	.	99,6	.	.	99,5	.	.	.	.	.	

^a W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo, szacowanej na koniec każdego miesiąca.

^c W kwartale.

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Wskaźnik cen (dok.)													
skupu ziarna zbóż:													
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	103,7	81,3	121,5	96,7	96,0	99,0	101,8	98,3	102,4	102,4	102,2	97,4	
2016	105,8	97,3	97,2	99,1	99,9	98,7	93,7	99,9	102,6	101,3	101,5		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	96,3	74,6	92,1	84,4	83,6	82,5	101,9	97,2	98,2	104,4	103,2	98,2	
2016	100,2	97,7	95,9	98,3	102,3	102,0	93,9	95,5	95,7	94,7	94,1		
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt):													
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	100,2	100,6	95,6	98,5	110,2	102,5	92,3	104,7	95,7	99,8	114,3	93,4	
2016	105,6	88,0	100,2	103,4	103,7	97,5	106,3	103,6	96,0	91,9	107,9		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	101,9	98,9	97,4	86,4	104,1	104,2	95,7	104,3	102,5	98,7	120,4	105,6	
2016	111,3	97,4	102,1	107,3	100,9	96,0	110,5	109,4	109,8	101,1	95,5		
skupu żywca rzeźnego wieprzowego:													
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	99,3	110,2	98,9	97,9	95,8	105,6	98,4	100,9	110,2	94,9	87,6	108,1	
2016	90,8	106,8	97,6	94,8	113,7	111,6	106,0	100,4	103,0	86,5	104,8		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	75,1	91,5	105,8	79,6	73,9	73,4	72,9	76,0	94,8	93,2	90,6	105,4	
2016	96,5	93,0	92,0	88,8	105,4	111,3	120,0	119,3	111,6	101,6	121,4		
Relacje cen skupu ^a żywca wieprzowego do cen	2015	7,1	7,9	8,0	7,8	7,5	7,7	8,0	7,9	8,3	8,2	6,8	7,3
targowiskowych żyta	2016	6,6	7,3	6,9	6,7	7,5	8,4	8,8	9,2	9,6	8,3	8,6	
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (w cenach stałych):													
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	113,3	97,5	111,6	96,0	96,5	102,7	93,8	98,7	116,4	107,3	89,1	81,1	
2016	114,0	112,2	104,2	100,5	97,7	103,9	83,4	104,8	119,8	97,6*	100,2		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	104,7	103,4	106,7	98,5	95,6	106,6	102,6	102,2	100,7	102,5	100,5	98,1	
2016	98,7	113,5	106,0	111,0	111,4	112,7	100,2	106,4	109,4	99,5*	111,9		
Produkcja budowlano-montażowa ^b (w cenach bieżących):													
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	21,2	132,4	155,4	89,4	142,9	96,4	98,8	89,9	119,9	99,8	83,5	192,5	
2016	16,9	176,0	63,9	116,9	106,5	129,1	70,8	143,3	100,3	95,7	138,8		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	99,8	113,9	118,2	96,8	146,9	105,6	118,7	114,9	90,1	93,0	85,8	91,8	
2016	73,2	97,3	78,6	83,5	62,2	83,3	59,6	95,0	79,5	76,2	126,8		

^a Ceny bieżące bez VAT. ^b W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku) 2015	193	572	757	1005	1216	1383	1556	1892	2129	2503	2723	3233
2016	179	382	786	1128	1367	1851	2113	2339	2819	2980	3204	
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 2015	50,1	98,5	80,4	91,3	98,3	96,0	94,9	103,7	98,2	99,2	97,0	96,4
2016	92,7	66,8	103,8	112,2	112,4	133,8	135,8	123,6	132,4	119,1	117,7	
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (w cenach bieżących):												
poprzedni miesiąc = 100..... 2015	90,9	101,0	113,0	100,6	100,5	96,3	106,6	97,2	101,9	101,5	94,6	108,1
2016	84,4	99,3	114,1	99,8	101,1	108,7	100,0	99,7	105,5	104,9	96,1	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100..... 2015	98,1	97,3	102,9	100,6	107,0	105,7	108,2	106,9	109,2	106,0	108,8	110,8
2016	102,8	101,1	102,1	101,3	101,9	115,0	107,9	110,6	114,4	118,2	120,1	
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach ^b												
brutto ^c (w %) 2015	.	.	5,2	.	.	5,8	.	.	5,5	.	.	5,1
2016	.	.	7,7	.	.	6,6	.	.	5,2	.	.	
netto ^d (w %) 2015	.	.	4,7	.	.	5,1	.	.	4,9	.	.	4,5
2016	.	.	6,9	.	.	5,8	.	.	4,5	.	.	
Nakłady inwestycyjne ^b (w mln zł; ceny bieżące) 2015	.	.	296,3	.	.	583,7	.	.	1270,5	.	.	1947,1
2016	.	.	374,0	.	.	720,7	.	.	1340,9	.	.	
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące) 2015	.	.	161,6	.	.	115,7	.	.	154,9	.	.	157,9
2016	.	.	126,2	.	.	123,5	.	.	105,5	.	.	
Podmioty gospodarki narodowej ^e w rejestrze REGON 2015	110202	110360	110349	110544	110663	110935	111203	111386	111657	111895	111504	111272
(stan w końcu okresu) 2016	111370	111501	111501	111560	111844	111305	111429	111516	111708	111804	111770	
w tym spółki handlowe 2015	9605	9653	9724	9807	9865	9930	9978	10015	10090	10178	10228	10290
2016	10361	10428	10479	10568	10644	10705	10747	10791	10854	10892	10941	
w tym z udziałem kapitału zagranicznego..... 2015	2842	2842	2837	2841	2845	2840	2839	2844	2849	2851	2849	2846
2016	2878	2883	2885	2883	2884	2894	2901	2901	2906	2903	2912	

^a W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane są prezentowane narastająco. ^c Relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności. ^d Relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności. ^e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu.

U w a g a. Znak „*” oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych.